

Handläggare
Clara Glipe
Telefon: 08-508 093 36

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd
2020-03-04

Institutet för språk och folkminnets rapport om språkcentrum för nationella minoritetsspråk

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har begärt in Norrmalms stadsdelsnämnds svar på remiss om Institutet för språk och folkminnets (Isof:s) rapport om språkcentrum för nationella minoritetsspråk.

Det finns ett stort behov av språkrevitaliserande insatser för att bevara samtliga nationella minoritetsspråk i Sverige. Regeringen har gett Isof i uppdrag att utreda formerna för hur språkcentrum för finska och meänkieli kan organiseras och utreda förutsättningarna för motsvarande funktioner för jiddisch och romani chib.

I rapporten föreslås att två ytterligare nationella språkcentrum inrättas, ett för jiddisch och ett för Romani chib, utöver förslaget om att inrätta två centrum för finska och meänkieli i Uppsala, som föreslogs uppdragets delrapport. De två nya centrumen ska Isof själv vara huvudman för och vara beläget i Stockholm.

Förvaltningen har inget att erinra i ärendet men hade önskat en mer utvecklande beskrivning av hur de nya centrumen kan samverka med kommunerna för att främja utvecklingen av minoritetsspråken i förskolan. Förvaltningen hade även sett att rapporten utvecklat centrumens uppdrag i förhållande till redan tidigare uppdrag som åligger andra myndigheter och kommuner som på olika sätt arbetar för att främja minoritetsgruppernas ställning i samhället.

Norrmalms stadsdelsförvaltning
Avdelningen för administration och prevention

Sankt Eriksgatan 117
Box 45075
10430 Stockholm
Växel 08-508 090 00
Fax 08-508 09 099
norrmalm@stockholm.se
stockholm.se

Bakgrund

Kommunstyrelsen har begärt in Norrmalms stadsdelsnämnds svar på remiss om Institutet för språk och folkminnets rapport om språkcentrum för nationella minoritetsspråk. Nämndens svar ska vara kommunstyrelsen till handa senast den 28 april.

Den 28 juni 2018 fick Isof i uppdrag att utreda formerna för hur språkcentrum för finska och meänkieli kan organiseras och utreda förutsättningarna för motsvarande funktioner för jiddisch och romani chib.

Det finns ett stort behov av språkrevitaliserande insatser för samtliga nationella minoritetsspråk i Sverige. En omfattande språkbytesprocess från minoritetsspråk till svenska har minskat antalet talare och insatser för att bevara och revitalisera minoritetsspråken, vilket är avgörande för språkens fortlevnad. Förutsättningarna och behoven ser olika ut för de olika språken.

I Isofs uppdrag har ingått att analysera alternativa förslag till språkcentrum som kan bidra till språkrevitalisering och en fungerande överföring av språk och kultur mellan generationerna.

Isof har först inkommit med en delrapport av uppdraget där institutet har utrett möjligheten och kommit med förslag på att inrätta ett språkcentrum för finska och meänkieli beläget i Uppsala. Huvudmannen för centrumen ska vara Isof självt och huvuduppdraget är att tillgodose minoritetens behov av att återta det egna språket.

Rubricerad remiss är en slutrapport av uppdraget där även möjligheten att inrätta ett liknande språkcentrum för jiddisch och romani chib ingår.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för administration och prevention.

Ärendet

Jiddisch är ett globalt språk som talas i judiska miljöer över hela världen med en härkomst på ungefär tusen år bak i historien. Jiddisch är ett territoriellt obundet minoritetsspråk och saknar förvaltningsområden. Av rapporten framgår att det inte finns någon officiell statistik fört över antalet talare och det är därmed svårt att uppskatta hur många som talar språket i Sverige idag. Antalet talare uppskattas i olika undersökningar vara mellan 500–1500 personer.

Romani chib fick sitt erkännande som ett nationellt minoritetsspråk för romer år 2000. Inte heller där finns officiell statistik över hur många som talar språket i Sverige och liksom jiddisch är romani

chib ett territoriellt obundet minoritetsspråk som saknar förvaltningsområde.

I rapporten konstateras bland annat att det trots att alla barn som tillhör en nationell minoritet har rätt till modersmålsundervisning i skolan, finns brister i skolundervisningen av de båda språken när det kommer till modersmåls lärare och initiativ från kommunerna. Enligt skollagen är målsättningen för förskolans flerspråkiga arbete, att barn i förskola ska ges möjlighet att utveckla sin kulturella identitet samt sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål. Detta leder till att många flerspråkiga barn inte får den tillgång till det språk de har rätt till enligt språklagen.

Det finns även brister i utbudet av utbildning inom språken på universiteten.

Eftersom de båda språken dessutom är icke-territoriella minoritetsspråk så har de en svagare rättslig ställning och därmed är i behov av en plattform för att stärka språkens ställning i samhället.

Isof föreslår i rapporten att två ytterligare nationella språkcentrum inrättas, ett för jiddisch och ett för Romani chib båda med Isof själv som huvudman. Organisatoriskt bör centrumen inordnas som två egna enheter inom myndigheten och ska ha sin placering i Stockholm. Centrumens huvuduppdrag ska vara att tillgodose minoriteten romer och den judiska minoritetens behov och rätt att återta sitt eget språk. De ska aktivt främja och stimulera ökad användning av respektive språk, bistå med sakkunskap och utveckla metoder för att stärka enskildas förutsättningar för att bruka och återta språket samt sprida kunskaper om språket och hur det kan revitaliseras. Barn och unga ska särskilt prioriteras och insatserna ska utgå från minoriteternas behov av revitaliseringsinsatser. De båda centrumen föreslås få en årlig budget på 6,8 mkr vardera som ska täcka personalkostnader för fyra heltidstjänster per centrum, lokalkostnader mm.

Ett inrättade av språkcentrum för de fyra nationella minoritetsspråken finska, meänkieli, jiddisch och romani chib innebär även det utökade ansvar för Isof som huvudman och en höjning av anslaget motsvarande budgetförslagen alla fyra språkcentrumen.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen har tagit del av remissen och har över lag inget att erinra i de förslag som benämns i rapporten men framför följande;

Skol- och universitetssektorn pekas ut som utvecklingsområden och förvaltningen hade gärna sett att Isof redan i denna slutrapport hade kommit med mer konkreta förslag på hur de olika centrumen kan samverka med kommunerna i denna fråga, inte minst när det gäller förskolan.

Förvaltningen hade även sett att rapporten utvecklat centrumens uppdrag i förhållande till förslagen som benämns i utredningen *Långsiktighet och stadga i arbetet framåt - en myndighet för romska frågor* (Ds 2019:15) att inrätta en ny myndighet för majoriteten romer. Förvaltningen hade även sett att rapporten utvecklat centrumens uppdrag i förhållande till redan tidigare uppdrag som åligger till exempel länsstyrelserna, diskrimineringsombudsmannen, Skolverket och kommunerna.

Förvaltningen förslår att remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Jesper Ackinger
stadsdelsdirektör

Maria Härenstam
avdelningschef

Bilagor

1. Följebrev kommunstyrelsen
2. Missiv från Isof
3. Språkcentrumsutredningen – slutrapport

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jesper Ackinger, stadsdelsdirektör	2020-04-09
Maria Härenstam, avdelningschef	2020-04-09